

Становище

От професор Йордан Константинов Марков

Относно дисертационния труд „Тенденции в развитието на съвременната българска мозайка. /Естетически и технологически новости/” на Миляна Велинова Стефанова

за присъждане на образователна и научна степен „доктор”

научна специалност 05. 08. 04.- изкуствознание и изобразителни изкуства

научен ръководител – професор Ружко Челебиев, София, 2014 година

Проблемът, който докторантът е поставил в центъра на своя труд е избран удачно, предвид на това, че по него няма точно и обстойно изследване в специализираната литература.

В този смисъл, докторската дисертация представлява значителна крачка в осветляването на въпросите, засегнати в нея. Задачите, които дисертантът си поставя, произтичащи от целта са многобройни и сложни, поради което крият в себе си възможност както за верни, така и противоречиви оценки и изводи.

Що се отнася до структурата на дисертационния труд, прави впечатление факта, че той е съставен условно от две части, чиито глави и като заглавия, и като съдържание третираат едни и същи въпроси.

Това дублиране води до нарушаване целостта на дисертационния труд и внася известно объркване у читателя.

В увода, на страница трета докторантът заявява: „ ... в дисертацията са анализирани различните проблематични фактори, които съпътстват проектирането и реализирането на мозаечните произведения.”

Считам, че тази мисъл трябва да отпадне, защото в анализа липсва основният фактор – архитектурната среда. Известна истина е, че стенно-монументалните изкуства са рожба на архитектурата. Тя е главния фактор, който определя почти всички бъдещи характеристики на една творба.

Разбирам, че поради липсата на архитектурна среда в повечето илюстрации в дисертацията, такъв анализ не е възможен, пък и това би било огромна непосилна задача в рамките на една дисертация с толкова богат илюстративен материал. Ето защо, докторантът е съсредоточил своето изследване на споменатия период от гледна точка на социалната, политическа и културна среда на времето, в което е създаден художествения продукт, както и влиянието на технологията и материалите върху него.

Въпреки това, в епизодично споменати примери авторът засяга и проблема с архитектурата. На страница 46 за съветското изкуство дисертантът пише : „... Фьодоров, Крищенко и други успяват да проявят таланта си в умело усвояване на архитектурното пространство, избягвайки шаблонността, да комбинират мозайката, както с други техники, така и с различни материали и подредби. /ил. 161/”.

Подчертавам, че по избор на дисертанта, архитектурната среда не влиза в полезрението на неговия анализ, но след като е споменал въпросния пример, не мога да приема неговото твърдение за истина.

В нашата практика рядко можем да срещнем случай на такова потресаващо отсъствие на елементарни познания и усет за самата същност и роля на монументалните изкуства, демонстрирани от автора на тази мозайка.

Въпросната стенна реализация, както със случайната си композиция, така и погрешния мащаб на съставните и елементи е рядък пример за напълно преобразяване и обезличаване на една ясна и категорична архитектура, предоставяйки при това с огромните си празни полета отлични условия за художествена изява. Споменавам този пример, не за да омаловажа качествата на дисертационния труд, а с единствената цел да предпазя докторанта за в бъдеще от подобни случайни, не добре обмислени оценки.

Дисертационния труд е базиран върху задълбочено изследване върху световната и наша литература по възникването и развитието на мозайката от древността до днес. Налице е голямата осведоменост на автора, което личи и от дългия списък на източниците в библиографската справка. Главите трета и четвърта съдържат развитието на основния проблем на дисертационния труд. То се изразява в обстоен анализ на голям брой стенни реализации, изпълнени в техниката на мозайката. Представени са множество автори работещи в тази област. Анализирани са техните стилови характеристики, еволюцията, която е претърпяло мозаечното изкуство у нас от средата на XX век до днес. Успоредно с това са изяснени и някои въпроси от технологично естество.

В заключение следва да се отбележи, че разглеждания дисертационен труд, със своята богата информативна стойност, представлява една полезна разработка за всички художници, работещи в сферата на монументалните изкуства, за архитектите, за студентите, а също така и за специалистите пишещи по тези проблеми. Въз основа на всичко казано по-горе предлагам на уважаемото жури да присъди на Миляна Велинова Стефанова образователната и научна степен „доктор”.

Проф. Йордан Марков